

Cuma namazının sıhhat şartları

İsmail Özdemir: “Cuma Namazı kimlere farzdır? Bir yerde Cuma namazı kılınması için gerekli şartlar nelerdir? Hanefi Mezhebine göre köylerde Cuma namazı kılınır mı?”

Cuma namazını farz kılan âyet şöyledir: “Ey iman edenler! Cuma günü namaz için ezan okunduğunda Allah’ı anmaya koşun. Alımı satımı bırakın. Bu sizin için daha hayırlıdır. Bir bilseniz!”¹

Cuma namazı farz olan kişinin, en başta, diğer ibadetlerde de olduğu gibi Müslüman olması ve teklif çağında bir kişi olması gerekir. Yani ergenlik çağına ulaşmış ve akıllı bir kimse olmalıdır. Cuma namazına özgü diğer şartlar da şunlardır: 1- Erkek olmak, 2- Özürsüz olmak, 3- Hür olmak, 4- Mukim olmak. Kadınlara Cuma namazı farz olmamakla beraber, zaman, zemin ve şartları müsait olduğunda kıldıkları takdirde farz olarak kılmış olurlar ve o gün öğle namazını kılmazlar. Kılmadıklarında ise kendilerine farz olmadığı için üzerlerinde zimmet olmaz. O gün sadece öğle namazı kılarlar.

Cuma namazının bir kimseye farz olması için ‘özürsüz olmak’ önemli bir şarttır. Özürlerin başında muhtelif hastalıklar ve körlük ve kötürümlükler gibi çeşitli engellilik halleri gelir. Böyle özürler olunca Cuma namazı farz olmaktan çıkar. Kezâ Cuma namazına gittiği takdirde zarar görecektense şiddette hava ve yol muhalefeti de özür sayılmıştır. Meselâ havanın aşırı yağışlı olması, yolların kapalı olması ve başka bir yolun olmaması Cuma namazı için birer özürdür. Keza can, mal ve namus güvenliğinin olmadığı yer ve zamanlarda da Cuma namazı farz olmaktan çıkar. Keza hür olmayan kimselere de Cuma namazı farz değildir. Cuma namazının farz olması için gerekli bir diğer şart da ikamettir. Yani kişinin seferi olmaması gerekir.

Bir yerde Cuma namazının sahih biçimde edâ edilebilmesi için ise şu şartlar olmalıdır:

1- Cuma namazını kıldırabilecek ehliyet sahibi bir imam bulunmalıdır. 2- Cuma namazı kılınacak yer, herkes tarafından bilinen, umuma açık bir mabet olmalıdır. Büyük şehirlerde muhtelif mahallelerde açılan ve halk tarafından bilinen mescitlerde veya iş merkezlerinin uygun katlarında teşekkül ettirilen umuma açık mescitlerde,

yakında cami bulunmaması veya cami bulunsa da dolu olması halinde Cuma namazı kılınabilir. 3- Cuma günü öğle vakti girmiş olmalıdır. 4- Cemaat bulunmalıdır. Hanefî mezhebine göre imamdan başka üç kişi bulunsa Cuma namazı kılınır. Ebu Yusuf'a göre imamdan başka iki kişi de yeterlidir. İmam-ı Mâlik'in cemaat şartı en az otuz, İmam-ı Şafii ve Ahmet bin Hanbel'in şartı ise en az kırk kişidir.

5- Cuma namazından önce hutbe okunmalıdır.

Cuma namazının sahih olması için bir diğer şart da;

6- Bir toplum namazı olması hasebiyle, Cuma namazı kılınacak yerin konup göçülen bir yer değil, ikamet edilen bir yerleşim birimi olmasıdır. Hanefî âlimlere göre, başında yöneticisi bulunan yerleşim birimleri Cuma namazı meselesinde şehir ya da şehir hükmündedir. Başka bir ifadeyle günümüzde farzı kılacak sayıda cemaatin yerleşik bulunduğu köy, belde ve şehir dâhil bütün yerleşim birimleri şehir hükmündedir ve buralarda Cuma namazı kılınır.

Cuma namazının farzı ikidir:

1- İki hutbe okumak.

Hutbenin rüknü, Allah'ı zikirden ibârettir.

Hutbeyi abdestli okumak, hatibin setr-i avret içinde bulunması ve hutbeyi ayakta okuması vâciptir.

Hutbenin sünnetleri ise: İki hutbe arasında bir tesbih miktarı oturmak; her bir hutbede hamd, Kelime-i Şehâdet, salât ve selâm okumak; birinci hutbede bir âyet okuyarak insanlara öğüt vermek; ikinci hutbede Müslümanlara duâ etmek; ikinci hutbeyi daha hafif tutmak; hutbe esnasında cemaate dönmektir.

2- Cemaatle birlikte iki rek'ât namaz kılmak.

Allah kabul etsin. Âmin.

Dipnot:

1- Cuma Sûresi, 62/9